

Hegemonija — vodstvo ili prevlast jedne države ili nacije nad drugim državama ili nacijama

Federacija (savezna država) — savez više država koje uz zajedničku vladu i skupštinu imaju svaka svoju vladu i skupštinu i samostalnost u unutrašnjoj upravi

◆ ZADACI

Objasnite zašto prvi svjetski rat nazivamo imperijalističkim. Načinite u svojim bilježnicama skicu karte svijeta i strelicama označite ciljeve sila Antante i Centralnih sila. Kakav su rat vodile Srbija i Crna Gora u tom imperijalističkom ratu?

ZAKLJUČAK

Osvajačka politika velikih kapitalističkih sila i u vezi s tim stvaranje vojnih blokova i veliko naoružavanje doveli su do prvoga svjetskog rata. Po svom obilježju on je bio imperijalistički jer su ga vodile velike sile zato da porobe tuđe, osobito male narode, i da ponovo podijele svijet. Nazvan je svjetski jer se vodio u svim dijelovima svijeta. Povod za rat bio je atentat člana »Mlade Bosne« na Franju Ferdinanda u Sarajevu 1914. god., koji je Austro-Ugarska htjela iskoristiti da osvoji čitav Balkan. U Evropi su glavna bojišta bila na zapadnim i istočnim granicama Njemačke (zapadni i istočni front), zatim u sjeveroistočnoj Italiji i na Balkanu. Srbija i Crna Gora herojski su branile svoju slobodu. Jugoslavenski odbor u Londonu radio je na stvaranju jedinstvene jugoslavenske države. Između njega i srpske vlade zaključen je na Krfu sporazum o uređenju buduće zajedničke države, nazvan Krfskom deklaracijom. Zbog dužine rata i potrebe snabdijevanja fronta i pozadine svaka je zaraćena država uvela oštre mjere da spasi svoj kapitalistički sistem od propasti. Bezumno uništavanje ljudi i dobara, bijeda masa i grabežljivost vladajućih slojeva i ratnih snabdjevača izazivali su sve jači otpor širokih narodnih slojeva u svim zemljama, koji se na kraju pretvorio u revolucionarne ustanke.

POČELO JE STVARANJE NOVOG, SOCIJALISTIČKOG SVIJETA

Revolucija u Rusiji 1905. god.

◆ **Ponovite:** Kakvo je bilo društveno uređenje Rusije početkom XX st.?

Car i veleposjednici održavali su vlast silom, a Francuska ih je pomagala novcem. U Rusiji su bile nezadovoljne sve ostale društvene klase: radnici jer su živjeli u bijedi, a radili 12—14 i više sati na dan; buržoazija jer se u polufeudalnoj Rusiji nije mogla razvijati onako kako je željela i jer u apsolutističkoj Rusiji nije sudjelovala u vlasti; neruski narodi jer su bili neravnopravni. To sveopće nezadovoljstvo moralo je dovesti do revolucije.

God. 1904. započela je carska vlada rat protiv Japana radi podjele zemalja Dalekog istoka, nadajući se da će joj pobjeda na Dalekom istoku pomoći da suzbije revolucionarni pokret. Međutim, trula carska Rusija doživljavala je u ratu poraze na moru i kopnu. U zemlji se povećavala bijeda i raslo nezadovoljstvo. Revolucija je postala neizbježna.

U januaru 1905. god. car Nikola II naredio je da se puca u radnike koji su pred carskim dvorcem u Petrogradu zahtijevali svoja prava.

Na ovo okrutno krvoproliće odgovorili su radnici revolucionarnom borbom.